

0,5
ηφιστολογία
να ζαχαριάδα
Δαφνίου
να φρούτο ζωοφρεν

Αρχείο 33.2

ΟΜΙΛΙΑ ΤΟΥ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΝΔΡΕΑ Γ. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΣΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΒΡΥΞΕΛΛΕΣ, 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983

ΕΜΠΑΡΓΚΟ : 24 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983

8:30 μμ.

Θέλω απόψε να μοιραστώ μαζί σας λίγες σκέψεις για το μέλλον της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, εν όψει της Διάσκεψης Κορυφής των Αθηνών.

Η ΕΟΚ έχει κλείσει 25 χρόνια από την ίδρυση της και πρέπει να παραδεχτούμε, ότι έχει πετύχει σ' αυτό το διάστημα ορισμένα πολύ σημαντικά αποτελέσματα.

Η μεγαλύτερη επιτυχία συνίσταται ίσως στη δημιουργία ενός οργανωτικού και θεσμικού πλαισίου που επιτρέπει στους εκπροσώπους των Κρατών μελών να συναντώνται, να ανταλλάσσουν απόψεις και να παίρνουν αποφάσεις.

Λόγω του βαθμού αλληλεξάρτησης που χαρακτηρίζει τις διάφορες οικονομίες και την ανάγκη για μεγαλύτερη συνεργασία και συντονισμό της οικονομικής πολιτικής, η σημασία των θεσμών αυτών που μας δίνουν τις δυνατότητες να αποφασίζουμε για την εφαρμογή κοινών μέτρων για την αντιμετώπιση κοινών προβλημάτων, αυξάνεται με την πάροδο του χρόνου.

Το πρόβλημα για την Ευρώπη δεν είναι αν πρέπει ή όχι να συνεργαστεί, αλλά τι κοινές δραστηριότητες πρέπει να αναλάβει: 'Αποψη μας είναι ότι, λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, το πιο σημαντικό θέμα για την Ευρώπη θάπρεπε να είναι πώς θα διοχετεύσει τους συλλογικούς πόρους της σε προγράμματα που θα εξασφαλίσουν οικονομική ανάπτυξη, περισσότερη απασχόληση και ευημερία για τους λαούς μας.

Ωστόσο, παρόλα τα επιτεύγματα, όλοι συμφωνούν σήμερα ότι η Κοινότητα αντιμετωπίζει από αρκετό καιρό μια κρίση η οποία έχει πάρει πρόσφατα μάλλον ανησυχητικές διαστάσεις. Δυστυχώς, η κρίση αυτή μπορεί ν'αντιμετωπιστεί αποτελεσματικά από τους υπάρχοντες θεσμούς. Κύριος λόγος της αδυναμίας αυτής είναι ότι η δομή και ο τρόπος λειτουργίας των Κοινοτικών Οργάνων δεν κατάφερε να προσαρμοστεί επαρκώς στις ^{1α} μεβαλλόμενες συνθήκες. Έτσι, δεν είναι πραγματικά εναρμονισμένα με τις ανάγκες που προκύπτουν από τις τρέχουσες συνθήκες και τα προβλήματα της παγκόσμιας και ειδικότερα της ευρωπαϊκής οικονομίας.

Για να φωτίσουμε αυτό το πρόβλημα απαιτείται μια σύγκριση ανάμεσα στις προγενέστερες και τις σημερινές συνθήκες.

1. Οι οικονομίες των αρχικών κρατών μελών αναπτύχθηκαν με ταχύ ρυθμό και οι μελλοντικές προοπτικές τους έμοιαζαν ιδιαίτερα ευνοϊκές.
2. Η επικρατούσα αρχή ήταν η αρχή της παθητικής (αρνητικής) ενοποίησης. Η έννοια της ενεργού (θετικής) ενοποίησης δεν ήταν πολύ δημοφιλής μεταξύ των κυβερνήσεων των βασικών κρατών μελών.

Υπήρχε η αντίληψη ότι η ελευθεροποίηση της αγοράς δεν θα αύξανε μόνο την αποδοτικότητα των επί μέρους οικονομιών, αλλά θα εξασφάλιζε ταυτόχρονα μιά σύγκλιση της οικονομικής απόδοσης και της ανάπτυξης στις διάφορες περιοχές της Κοινότητας. Για το σκοπό αυτό θεσπίσθηκε η ελεύθερη κυκλοφορία των αγαθών και των υπηρεσιών, της εργασίας και του κεφαλαίου. Αυξήθηκε το μέγεθος της αγοράς ώστε να μπορούν οι Ευρωπαίοι παραγωγοί να εκμεταλλεύονται πλήρως τις οικονομίες μεγέθους που θα προέκυπταν.

ευνοεί και τις πιο ανεπτυγμένες περιοχές , καθώς συμμετέχουν στην αυξημένη οικονομική δραστηριότητα που σημειώνεται , ενώ αποφεύγεται η συμπίεση των μισθών και του βιοτικού τους επιπέδου που θα προέκυπτε κανονικά από τη διασύνδεση με λιγότερο ανεπτυγμένες περιοχές".

4. Η τελική θεμελιώδης διαφορά αναφέρεται στο ρόλο της γεωργίας που την εποχή εκείνη ήταν ακόμη σημαντική για όλες τις δυτικοευρωπαϊκές χώρες. Για να δημιουργήσουν μια κοινή αγορά, τα κράτη μέλη έπρεπε να συμφωνήσουν γύρω από μιά κοινή αγροτική πολιτική. Εξάλλου, λόγω του οφέλους που είχε εξασφαλίσει η Δυτική Γερμανία επειδή τα βιομηχανικά προϊόντα της είχαν πρόσβαση στις αγορές της Κοινότητας , συμπεριλαμβανομένης και της Γαλλίας , δόθηκε στη Γαλλία σαν αντάλλαγμα η ΚΑΠ.

Από την εποχή εκείνη όμως, έχουν σημειωθεί δραματικές αλλαγές.

- Οι οικονομίες της Ευρώπης βρίσκονται σε κατάσταση αυξανόμενης κρίσης για μια δεκαετία περίπου, που διεκόπη μόνο από μια σύντομη και προσωρινή περίοδο ανάκαμψης στα τέλη της δεκαετίας του 70. Εδώ και πολύ καιρό, εκατομμύρια ανθρώπων είναι άνεργοι. Αυτή είναι μια πολύ σκληρή εμπειρία για τα ίδια τα άτομα και ταυτόχρονα μια επικίνδυνη εξέλιξη για την επιβίωση των δημοκρατικών θεσμών στις κοινωνίες μας.
- Η νομισματική αστάθεια και αβεβαιότητα έχουν αντικαταστήσει το σύστημα της μετατρεψιμότητας και των σταθερών συναλλαγματικών σχέσεων που είχε επικρατήσει την εποχή που ιδρύθηκε η ΕΟΚ.
- Οι δύο διαδοχικές διευρύνσεις , που πραγματοποιήθηκαν κάτω από δυσμενείς οικονομικές συνθήκες μείωσαν την ομοιογένεια

της κοινότητας. Ακόμη και για τα αρχικά Κράτη μέλη, οι οικονομικές ανισότητες αντί να περιοριστούν εντάθηκαν τα τελευταία χρόνια, το δε επίπεδο των επεμβάσεων μέσω των διαρθρωτικών ταμείων αποδείχτηκε ανεπαρκές για να καλύψει τις ανάγκες της Κοινότητας.

Αυτοί είναι και οι λόγοι για τους οποίους τα κοινοτικά όργανα που είχαν θεσμοθετηθεί για να λειτουργούν σε ένα τελείως διαφορετικό περιβάλλον, δεν είναι σήμερα σε θέση να αντιμετωπίσουν τα σοβαρά προβλήματα που έχουν τεθεί. Απαιτούνται λοιπόν δραστηκά και αποτελεσματικά μέτρα, διότι χωρίς αυτά υπάρχει κίνδυνος να αποδιοργανωθεί ή και να καταρρεύσει η Κοινότητα στο προσεχές μέλλον.

Προτού μιλήσουμε για τα τρέχοντα προβλήματα της Κοινότητας δηλαδή για το θέμα των ίδιων πόρων, την αναμόρφωση της ΚΑΠ και των διαρθρωτικών ταμείων, τις νέες κοινοτικές πολιτικές, τη βρετανική εισφορά και τη διεύρυνση, θα ήθελα να κάνω μια βασική παρατήρηση. Δεν πιστεύω ότι μπορούμε να λύσουμε τα προβλήματα αυτά χωρίς να προσπαθούμε ταυτόχρονα να εξασφαλίσουμε μια παρατεταμένη ανάκαμψη στην Ευρώπη. Από την άλλη μεριά, έστω και αν καταφέρνουμε κατ'αρχήν να λύσουμε τα προβλήματα αυτά, δεν θα ήταν αυτό αρκετό για να οδηγηθεί η Κοινότητα στον δρόμο ^{μιας} σταθερής ανάκαμψης.

Το ουσιαστικό πρόβλημα της Ευρωπαϊκής ανάκαμψης έχει δύο όψεις, μια εξωτερική και μια εσωτερική.

Η αντιμετώπιση τους αποτελεί προϋπόθεση για ανάπτυξη και επιτυχή αναμόρφωση. Θα ξεκινήσω με το εξωτερικό πρόβλημα που συνδέεται με τη διεθνή νομισματική κατάσταση. Στην

Ευρώπη σήμερα παρατηρείται μια πραγματική αφαίμαξη από πλευράς ρευστότητας , σαν αποτέλεσμα των πολύ υψηλών αμερικανικών επιτοκίων. Όπως είναι γνωστό, ο λόγος είναι ότι η αμερικανική κυβέρνηση στηρίζεται αποκλειστικά σε νομισματικά μέσα για να καλύψει το τεράστιο έλλειμα του κρατικού προϋπολογισμού.

Το αποτέλεσμα είναι μια ροή κεφαλαίου που δεν εξυπηρετεί το εμπόριο ανάμεσα στις ΗΠΑ και την Ευρώπη, ούτε συμβάλει στην ενίσχυση της ευρωπαϊκής οικονομικής δραστηριότητας, αλλά εξυπηρετεί μόνο τις ανάγκες τους αμερικανικού προϋπολογισμού.

Βρισκόμαστε έτσι στην παράδοξη κατάσταση, είναι το λιγότερο που μπορεί να πεί κανείς, όπου η ευρωπαϊκή αποταμίευση αντί να χρησιμοποιηθεί για επενδύσεις και για αναδιάρθρωση των ευρωπαϊκών οικονομιών, χρησιμοποιείται για τη χρηματοδότηση του ελλείματος τους αμερικανικού προϋπολογισμού.

Είναι αυτονόητο, ότι προϋπόθεση για την ευρωπαϊκή ανάκαμψη και για δυναμικές νέες επενδύσεις είναι τα χαμηλά επιτόκια σε συνδυασμό με επαρκή ρευστότητα. Το θέμα είναι: τι πρόκειται ή τι μπορούμε να κάνουμε για το σκοπό αυτό:

Πρέπει να προσθέσω ότι τα υφιστάμενα υψηλά επιτόκια προκαλούν έναν πρόσθετο κίνδυνο που απειλεί τόσο την αμερικανική όσο και τις Ευρωπαϊκές οικονομίες. Απειλεί τα ίδια τα θεμέλια του-διεθνούς νομισματικού συστήματος. Τα υψηλά επιτόκια καθιστούν περίπου ανέφικτη την αναδιαπραγμάτευση του χρέους του Τρίτου Κόσμου και την εξυπηρέτηση του. Οι χώρες σ'ολόκληρο τον κόσμο θα δυσκολεύονται πιθανώς όλο και περισσότερο να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους . Δε θα έπρεπε να αφεθούν σε μιά κατάσταση όπου δε θα έχουν άλλη εναλλακτική λύση από τη μη εξόφληση των χρεών τους. Αυτό θα προκαλούσε την κατάρρευση των πιστωτικών τραπεζών, των οποίων η πλειονότητα αποτελείται από αμερικανικές τράπεζες. Παρά

το γεγονός αυτό, η κατάσταση αυτή θα είχε αναπόφευκτα σοβαρές συνέπειες και για την Ευρώπη.

Δεν επιθυμώ να υπερβάλλω τους κινδύνους που εγκυμονούνται. Η σημερινή κατάσταση είναι ήδη αρκετά επικίνδυνη. Υπάρχουν ωστόσο ήδη εμφανείς συνέπειες στο διεθνές εμπόριο. Εφόσον οι χώρες του Τρίτου Κόσμου είναι υποχρεωμένες να μειώνουν τις εισαγωγές τους, λόγω των προβλημάτων του ισοζυγίου πληρωμών τους, οι αγορές για τις ευρωπαϊκές εξαγωγές επίσης μειώνονται, συγχρόνως η εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση των οικονομιών του Νότου μπορεί να έχει τέτοιες πολιτικές επιπτώσεις το μέγεθος των οποίων δεν μπορεί να προβλεφθεί.

Πιστεύω ότι εναπόκειται σε μας να αποτρέψουμε περαιτέρω μείωση της ρευστότητας, που είναι τόσο αναγκαία για την ανάκαμψη μας. Με κάποιο τρόπο, πρέπει να προσπαθήσουμε να κάνουμε τις ΗΠΑ να μεταβάλουν την πολιτική τους με τέτοιο τρόπο ώστε να τεθεί τέρμα σ' αυτή τη μη παραγωγική ροή κεφαλαίου και να διευκολυνθεί η επιστροφή του ευρωπαϊκού κεφαλαίου στην Ευρώπη. Αυτό είναι απαραίτητο για την αποκατάσταση της ευρωπαϊκής ευημερίας, τη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου των πληθυσμών μας και την διόρθωση των σημερινών ανισοτήτων.

Σαν πρώτο βήμα, προτείνω να συμφωνήσουμε να θεσπίσουμε αυστηρούς κανόνες για τον περιορισμό της εκροής κεφαλαίου, που μπορεί να επιτευχθεί με τη φορολογία ή ίσως ακόμη και με άμεσους ελέγχους. Δέχομαι βεβαίως ότι δεν υπάρχουν τέλει φορείς οι οποίοι να μπορούν να αποτρέψουν τελείως την εκροή του ευρωπαϊκού κεφαλαίου για τη χρηματοδότηση του ελλείματος των ΗΠΑ. Ωστόσο, ακόμη και μια κοινή ενέργεια όλων των ευρωπαϊκών κυβερνήσεων για την προστασία των νόμιμων συμφερόντων τους θα είχε σημαντική απήχηση όχι μόνο στην Ευρώπη αλλά και στον υπόλοιπο κόσμο, ακόμη και στις ΗΠΑ.

Συνιστώ να συγκροτήσουμε αμέσως, χωρίς να χάσουμε χρόνο, μια επιτροπή εμπειρογνομόνων, που θα μελετήσει το πρόβλημα και θα υποβάλει επείγουσες συστάσεις για πρακτικά μέσα τα οποία θα μπορούσαμε να λάβουμε για να υπερασπισθούμε τις δικές μας κεφαλαιαγορές.

Υπάρχει ένα άλλο θέμα επιζήμιο για την Ευρωπαϊκή ανάκαμψη. Εκτός από τις άμεσες συνέπειες της ύφεσης, οι ευρωπαϊκές οικονομίες γνωρίζουν μια κρίση βαθύτερη από τον υπόλοιπο βιομηχανοποιημένο κόσμο.

Οι ΗΠΑ, η Ιαπωνία και οι χώρες του Ειρηνικού πέτυχαν να διατηρήσουν μάλλον υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, ενώ συγχρόνως κατορθώνουν να αναβαθμίζουν την τεχνολογική τους ικανότητα περισσότερο από την Ευρώπη. Μεταξύ του 1973 και του 1981, το βιομηχανικό προϊόν αυξήθηκε στην Ιαπωνία κατά 26%, και στις ΗΠΑ κατά 16% και στην Ευρώπη μόνο κατά 8%.

Η παραγωγική δυναμικότητα της Ευρώπης γίνεται όλο και περισσότερο ξεπερασμένη. Η Ευρώπη έχει καθυστερήσει στις νέες τεχνολογίες, που είναι επικίνδυνη για το μέλλον της. Θα αναφέρω ορισμένα στοιχεία από το Μνημόνιο της Γαλλικής Κυβέρνησης στους Ευρωπαϊκό Συμβούλιο με τίτλο "Une Nouvelle étape pour l'Europe. Un espace/de l'Industrie et de la Recherche" (Ένα νέο στάδιο για την Ευρώπη. Ένας κοινός χώρος της Βιομηχανίας και της Έρευνας).

Η Ευρωπαϊκή βιομηχανία επικοινωνιακών τεχνολογιών ελέγχει μόνο 10% της Παγκόσμιας αγοράς και μόνο 40% της αγοράς της.

Οκτώ από τους δέκα προσωπικούς ηλεκτρονικούς υπολογιστές που πουλιούνται στην Κοινότητα είναι αμερικανικής προέλευσης, ενώ εννέα από τα δέκα συστήματα βίντεο προέρχονται από την Ιαπωνία.

Στον τομέα της βιομηχανίας των ρομπότ, η Ιαπωνία καλύπτει 55%, οι ΗΠΑ 25% και η ΕΟΚ μόνο 17% της παγκόσμιας αγοράς. Στον τομέα των ηλεκτρονικών εξαρτημάτων, η θέση της Ευρώπης είναι ακόμη χειρότερη. Καμιά Ευρωπαϊκή επιχείρηση δεν παράγει ημι-αγωγούς της πιο προηγμένης τεχνολογίας.

Είναι συνεπώς προφανές ότι η Ευρωπαϊκή τεχνολογία παρουσιάζει καθυστέρηση ακριβώς στους τομείς οι οποίοι αναπτύσσονται ταχύτατα αλλού. Το χάσμα αυτό διευρύνεται όλο και περισσότερο τα τελευταία χρόνια.

Αυτό που συγχρόνως μας εκπλήσσει και μας απογοητεύει είναι το γεγονός ότι το συνολικό ύψος των δαπανών Έρευνας και Τεχνολογίας όλων των κυβερνήσεων της ΕΟΚ μαζί είναι τουλάχιστον ίσο με αυτό της Ιαπωνίας ή των ΗΠΑ. Η μόνη εξήγηση για την αποτυχία της Ευρώπης να ανταγωνισθεί επιτυχώς στον τομέα αυτό τις άλλες χώρες είναι η έλλειψη συντονισμού και μιας κοινής πολιτικής για την έρευνα και την ανάπτυξη.

Η Ευρώπη αντιμετωπίζει συνεπώς μια σοβαρή κρίση τόσο στους τεχνολογικά προηγμένους τομείς όσο και σε ορισμένες από τις παραδοσιακές της βιομηχανίες. Η παγκόσμια οικονομική ύφεση, ο αυξανόμενος ανταγωνισμός από τις πρόσφατα εκβιομηχανισμένες χώρες του κόσμου και η τεχνολογική υστέρηση έχουν αλληλεπιδράσεις.

Φαίνεται συνεπώς ότι σ'όλα τα μέτωπα, η Ευρώπη χάνει το δυναμισμό της και την δύναμη της για καινοτομία. Γίνεται βαθμιαία μια απομονωμένη περιφέρεια ενώ αυξάνεται όλο και περισσότερο η βιομηχανική και οικονομική δύναμη στις ΗΠΑ και στις χώρες του Ειρηνικού.

Η κατάσταση επιδεινώνεται ενώ η συνεχιζόμενη οικονομική ύφεση προκαλεί εγωκεντρικές και κοντόφθαλμες αντιδράσεις μεταξύ των

μελών της Κοινότητας, καθώς η κάθε χώρα προσπαθεί να προστατεύσει τον εαυτό της έναντι των ανταγωνιστριών της. Συνέπεια της πολιτικής αυτής είναι συχνά τα οικονομικά αντίποινα. Έχουμε έτσι εμπλακεί σε ένα φαύλο κύκλο μιάς πολιτικής που "μεταθέτει τα βάρη στο γείτονα".

Αυτή η έλλειψη αμοιβαίας υποστήριξης επιτείνει τον κίνδυνο μιάς διαρκούς περιθωριοποίησης της Ευρώπης. Με τέτοιες συνθήκες είναι πάρα πολύ δύσκολο να καταλήξουμε σε συμφωνία για τα τρέχοντα θέματα που πρέπει να διευθετηθούν μεταξύ μας. Δεν είναι δυνατόν να αναμένει κανείς ότι οι χώρες θα κάνουν πρόθυμα θυσίες όταν το εισόδημά τους είναι στάσιμο ή μειώνεται. Αν είχαμε ανάπτυξη των οικονομιών μας και αύξηση των εισοδημάτων, τότε οι συνεισφορές στα κοινά ταμεία - για υφιστάμενους και νέους στόχους, - θα προέρχονταν από την αύξηση των εισοδημάτων. Το βάρος της θυσίας θα ήταν μικρότερο. Συνεπώς, τα προβλήματα τα οποία τώρα μας χωρίζουν μπορούν να επιλυθούν μόνο με ανάκαμψη και ανάπτυξη.

Το μήνυμά μου είναι ότι πρέπει να δράσουμε συντονισμένα για να βάλουμε τις οικονομίες μας στο σωστό δρόμο της ανάκαμψης και ευημερίας. Ειδαλλοιώς, οι ευρωπαϊκές χώρες θα παρουσιάσουν όλο και μεγαλύτερη καθυστέρηση, θα είναι ανίκανες να επηρεάσουν τις παγκόσμιες υποθέσεις, να παίξουν ένα θετικό ρόλο στον τρίτο κόσμο και να διατηρήσουν την ανεξαρτησία τους έναντι των υπερδυνάμεων. Και μόνο μέσα σ'ένα τέτοιο περιβάλλον μπορούν να πραγματοποιηθούν οι αναμορφώσεις των θεσμικών οργάνων της Κοινότητας, οι οποίες είναι η προϋπόθεση για τη μακροπρόθεσμη επιβίωσή της.

Ποιές είναι αυτές οι αναμορφώσεις; Στη διάσκεψη Κορυφής της Στουτγάρδης αποφασίστηκε ότι θα έπρεπε να αναληφθούν πρωτοβουλίες για την ανάκαμψη των οικονομιών των κρατών-

μελών. Θα έπρεπε να πραγματοποιηθούν συγκεκριμένες ενέργειες και αναμορφώσεις για τη δημιουργία μιάς στέρεης βάσης για την περαιτέρω ανάπτυξη της Κοινότητας την επόμενη δεκαετία.

Αυτές οι ενέργειες πρέπει - αποφασίσαμε στη Στουτγάρδη - να είναι τόσο σημαντικές, ώστε να δίνουν απάντηση στις τεράστιες κοινωνικο-οικονομικές προκλήσεις που αντιμετωπίζει η Κοινότητα.

Αναφέρθηκα ήδη αναλυτικά σε ορισμένες από τις προκλήσεις αυτές:

- Στην πρόκληση για να ξεπεραστεί η κρίση.
- Στην πρόκληση να κερδίσει η Κοινότητα την τρίτη βιομηχανική επανάσταση.

Θέλω όμως να τονίσω άλλες δύο προκλήσεις που θεωρώ το ίδιο σημαντικές για την τύχη της Κοινότητας :

- Να ξαναβρεί η Κοινότητα τη συνοχή και την ταυτότητά της, και τέλος,
- Να βρει την αξιοπιστία, τόσο στους λαούς της, όσο και στο εξωτερικό, ιδιαίτερα στον Τρίτο Κόσμο.

Η αρχική Κοινότητα ήταν μιά Κοινότητα για ορισμένη περίοδο, περίοδο οικονομικής ανάπτυξης, και για ορισμένη κατηγορία κρατών (με τον ίδιο βαθμό και ίδια μορφή ανάπτυξης, με τους ίδιους πολιτικο-ιδεολογικούς προσανατολισμούς).

Η σημερινή χωρίζεται σε χώρες ανεπτυγμένες και μη, σε Βορρά και Νότο, περιλαμβάνει χώρες με σοσιαλιστικές Κυβερνήσεις, που αύριο με τη διεύρυνση θα είναι μάλιστα περισσότερες.

Ωστόσο, στη Διακήρυξη της Στουτγάρδης υπάρχει μιά σοβαρή αντίφαση. Αυτή προκύπτει από το γεγονός ότι, παρόλο που οι στόχοι για μιά πραγματική αναμόρφωση της λειτουργίας της

Κοινότητας είναι πολύ φιλόδοξοι, τα μέσα που παρέχονται για το σκοπό αυτό στην εντολή είναι πολύ περιορισμένα. Φαίνεται ότι βασικός προβληματισμός ήταν η εξοικονόμηση των υφισταμένων διαθέσιμων πόρων και δεν τέθηκε το ερώτημα αν οι διαθέσιμοι πόροι, ακόμη και αν χρησιμοποιηθούν αποτελεσματικά, επαρκούν για την κάλυψη έστω και των βασικών αναγκών της Κοινότητας.

Για να αποφευχθεί κάθε παρεξήγηση, δεν εννοώ ότι η επιδίωξη της εξοικονόμησης δεν είναι σημαντική. Είναι αναμφισβήτητο ότι πρέπει να θεσπίσουμε πολιτικές που θα βελτιώσουν τη χρησιμοποίηση των πόρων σύμφωνα με τις προτεραιότητες της Κοινότητας.

Αλλά το μόνο πράγμα το οποίο τονίζεται με έμφαση στο κείμενο είναι η πειθαρχία στα θέματα του προϋπολογισμού και τα όρια της χρηματοδοτικής ικανότητας, χωρίς καμιά αναφορά στις χρηματο-οικονομικές απαιτήσεις μιας οργανωτικής δομής σαν αυτής της ΕΟΚ ή στην αναπόσπαστη σχέση μεταξύ ανάκαμψης, ανάπτυξης και των οικονομικών της Κοινότητας.

Μ'άλλα λόγια, δεν διατυπώσαμε ποτέ σαφώς τις ιδέες μας σχετικά με ένα ρόλο της Κοινότητας ο οποίος θα ανταποκρινόταν στις ελάχιστες επιδιώξεις όλων των Κρατών μελών. Δεν μπορέσαμε συνεπώς να προσδιορίσουμε τις ελάχιστες χρηματο-οικονομικές απαιτήσεις που θα καθιστούσαν τον προϋπολογισμό της ΕΟΚ συμβιβαστό με τους στόχους που έθεσε η ΕΟΚ για τον εαυτό της.

Δεν προσπαθήσαμε ποτέ να καθορίσουμε το ελάχιστο ύψος των δαπανών της Κοινότητας που θα εξασφάλιζε τη μακροπρόθεσμη συνοχή και ανάπτυξή της. Τα κρίσιμα ερωτήματα είναι, πρώτον αν πιστεύουμε - όπως υποστήριξα - ότι η βασική πρόκληση για μας είναι μιά ευρωπαϊκή ανάκαμψη που θα μας επιτρέψει να ανακτήσουμε τον οικονομικό μας δυναμισμό και το πολιτικό κύρος που απεγνωσμένα χρειαζόμαστε. Δεύτερον, πρέπει να διερωτηθούμε αν δεχόμαστε ότι η κοινή δράση σε κοινοτικό

επίπεδο είναι ο μόνος ρεαλιστικός τρόπος για να ξεπεράσουμε την κρίση, αντί η κάθε χώρα να προσπαθεί να το κατορθώσει αυτό με μεμονωμένες εθνικές ενέργειες.

Αν απαντήσουμε καταφατικά σ'αυτά τα ερωτήματα, θα πρέπει φυσικά να δώσουμε στην Κοινότητα τα μέσα που είναι απόλυτα αναγκαία για την επίτευξη των στόχων μας. Αυτά είναι : περισσότεροι πόροι και πολιτική βούληση για πρόσθετες κοινές πολιτικές.

Συμπερασματικά, σχετικά με το θέμα αυτό, αν δεν παράσχουμε τα απαιτούμενα μέσα για την εφαρμογή της διακήρυξης της Στουτγάρδης, η αξιοπιστία της Κοινότητας θα πληγεί ανεπανόρθωτα στα μάτια των λαών μας.

Για να σας δώσω μιά ιδέα των σημερινών δημοσιονομικών δυνατοτήτων της Κοινότητας να εφαρμόσει τις κοινές πολιτικές, θα σας θυμίσω ότι ο συνολικός προϋπολογισμός αντιπροσωπεύει το 0,9% του συνολικού ΑΕΠ της Κοινότητας. Μόλις και μετά βίας φθάνει το 2,5% του συνόλου των εθνικών προϋπολογισμών. Ακόμη και αν λάβουμε υπόψη τις προτάσεις που υποβάλαμε στη διάρκεια της Προεδρίας μας για την αύξηση της οροφής του ΦΠΑ από 1% σε 1,8%, ο συνολικός κοινοτικός προϋπολογισμός δεν θα υπερβεί το 1,1% περίπου του συνολικού ΑΕΠ της Κοινότητας. Και η αύξηση αυτή, που μεταφράζεται σε 12 δισεκ. ECUs θα επιτευχθεί σε περίοδο δέκα ετών. Αν λάβουμε υπόψη ότι το έλλειμμα του προϋπολογισμού το επόμενο έτος θα είναι της τάξης του 1 δισεκ. ECUs και ότι μετά τη συμφωνημένη επιστροφή

πόρων στο Ηνωμένο Βασίλειο θα φθάσει στο ύψος των 2 δισεκ. ECUs , ενώ η περαιτέρω διεύρυνση θα κοστίσει τουλάχιστον 1,5 δισεκ. ECUs , διαπιστώνουμε αμέσως ότι ένα μεγάλο μέρος της αύξησης των κοινοτικών πόρων θα έχει απορροφηθεί ακόμη και πριν από την εισαγωγή νέων πολιτικών.

Και αν δεχθούμε τις προτάσεις της Επιτροπής για μιά αύξηση του ΦΠΑ μόνο μέχρι 1,4%, πράγμα που θα προκαλούσε ένα πρόσθετο έσοδο μόνο 6 δισεκ. ECUs , είναι σαφές ότι δεν θα υπάρξει περίπου κανένα περιθώριο για νέες πολιτικές ή για αύξηση των δαπανών των διαρθρωτικών ταμείων.

Ας εξετάσουμε τώρα μερικές από τις νέες πολιτικές που έχουν προταθεί. Το ποσό που θα διατεθεί για έρευνα και ανάπτυξη, τεχνολογία, ενέργεια και βιομηχανία το έτος 1984 ανέρχεται μόλις σε 800 εκ. ECUs ή 4% του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Αρκεί το κονδύλι αυτό για τη χρηματοδότηση μιάς σοβαρής προσπάθειας ανάκτησης της ανταγωνιστικότητας; Κατά τη γνώμη μου όχι.

Η συντονισμένη δράση στον τομέα των νέων τεχνολογιών, της μικροηλεκτρονικής, της πληροφόρησης, της βιοτεχνολογίας, της ενέργειας και των συναφών τομέων απαιτεί ορισμένα νέα όργανα για το συντονισμό εθνικών πολιτικών και ασφαλώς πολύ περισσότερους πόρους, ίσως δέκα φορές περισσότερους, για μιά ευρωπαϊκή αντεπίθεση για το υπόλοιπο της δεκαετίας του 80 και για τη δεκαετία του 90.

Ένα άλλο εκκρεμές θέμα είναι αυτό των γεωργικών δαπανών.

Ο τομέας στήριξης του ΕΓΤΠΕ απορροφά σήμερα 65,6% των κοινοτικών πόρων. Το ποσοστό αυτό δείχνει σαφώς την ανισότητα που υπάρχει σε σχέση με την σημασία που αποδίδεται στις άλλες κοινές πολιτικές της Κοινότητας.

Μια ανάλυση του τρόπου διάθεσης των κονδυλίων αυτών μεταξύ διαφόρων προϊόντων είναι επίσης πολύ αποκαλυπτική. Τα προϊόντα που ευεργετούνται περισσότερο είναι τα ονομαζόμενα "βόρεια" προϊόντα των πιο ευήμερων κρατών-μελών. Το γάλα και τα γαλακτοκομικά προϊόντα απορροφούν 30% των κονδυλίων στήριξης, 15% ξοδεύονται για τα σιτηρά, 10% για τη ζάχαρη και άλλα 10% για το βόειο κρέας. Τα κονδύλια αυτά αντιπροσωπεύουν 65% του συνόλου. Μπορεί συνεπώς δικαίως να λεχθεί ότι μιά κάποια ανακατανομή των δαπανών μέσα στο πλαίσιο της ΚΑΠ, προς όφελος των μεσογειακών προϊόντων, είναι όχι μόνο επιθυμητή αλλά και δίκαιη.

Υπάρχει μιά άλλη ανισότητα μεταξύ του τομέα στήριξης και του τομέα καθοδήγησης του ΕΓΤΠΕ. Εφόσον επιθυμούμε μιά πραγματική αναδιάρθρωση των γεωργικών μας κλάδων, είναι προφανές ότι πολύ περισσότερα χρήματα θα πρέπει να ξοδεύονται μέσω του τμήματος Προσανατολισμού που απορροφά συνήθως περίπου 5% του κοινοτικού προϋπολογισμού.

Προκύπτει συνεπώς ότι ενώ απαιτείται μιά σοβαρή ανακατανομή των δαπανών στον αγροτικό τομέα, η μείωση των δαπανών αυτών δεν θα ήταν σκόπιμη. Ιδιαίτερα κάτω από τις σημερινές δυσμενείς οικονομικές συνθήκες όπου έχουμε εκατομμύρια άνεργους και οι μη γεωργικοί κλάδοι της οικονομίας δεν μπορούν πια να απορροφήσουν τα άτομα που εγκαταλείπουν τη γεωργία, η υποστήριξη

που παρέχεται στη γεωργία δε θα πρέπει να σταματήσει. Από την άλλη μεριά θα ήταν λογικό να συμφωνήσουμε ότι στο μέλλον οι αγροτικές δαπάνες θα πρέπει να αυξάνονται με βραδύτερο ρυθμό από τους κοινοτικούς πόρους.

Ένας άλλος προβληματικός τομέας της Κοινότητας είναι αυτός της παραδοσιακής βιομηχανίας. Η κρίση της προκαλεί συνήθως ένα περιφερειακό πρόβλημα, λόγω της μεγάλης συγκέντρωσης ορισμένων παραδοσιακών βιομηχανιών σε συγκεκριμένες περιφέρειες. Και αναγκαστικά η συρρίκνωση των βιομηχανιών αυτών δημιουργεί μεγαλύτερα κοινωνικά προβλήματα.

Για να διορθωθούν αυτές οι περιφερειακές και κοινωνικές ανισότητες, χρειάζονται απεγνωσμένα νέοι πόροι. Η μεταφορά πόρων από το Περιφερειακό Ταμείο στις φτωχές περιοχές της Κοινότητας αντιπροσωπεύει σήμερα περίπου ένα χιλιοστό του ΑΕΠ της Κοινότητας. Και αυτό που δαπανάται σήμερα πολύ συχνά δεν φθάνει στις φτωχότερες περιοχές.

Κάθε σημαντική αναδιάρθρωση της ευρωπαϊκής βιομηχανίας θα επηρεάσει ασφαλώς ακόμη περισσότερο την κοινωνική κλαδική και χωροταξική κατανομή του εισοδήματος στην Κοινότητα. Για να έχει κάποιο νόημα η ιδέα της σύγκλισης, είναι σαφές ότι το ποσοστό του κοινοτικού προϋπολογισμού που απορροφάται από τα διαρθρωτικά ταμεία (συνήθως γύρω στο 12,5%) θα πρέπει να διπλασιασθεί μέσα στη δεκαετία του 80. Τέλος έχουμε το πρόβλημα της μεταβίβασης πόρων προς το Ηνωμένο Βασίλειο. Παρόλο που συμφωνούμε ότι πρέπει να βρεθεί μια μόνιμη λύση, δεν μπορούμε να δεχθούμε την αντίληψη του "juste retour".

συγκεκριμένες και ρεαλιστικές λύσεις για μερικά τουλάχιστο από τα προβλήματα αυτά. Η διακήρυξη μετά τη Διάσκεψη Κορυφής θα πρέπει να είναι ένα κείμενο το οποίο ο κοινός Ευρωπαίος πολίτης να μπορεί να διαβάσει, να κατανοήσει και να δεχθεί σαν πραγματοποιήσιμο και σαν ορόσημο.

Ταυτόχρονα, δεν πρέπει να ξεχάσουμε τους μακροπρόθεσμους στόχους μας, οι οποίοι είναι:

- Μια Ευρώπη ανεξάρτητη που αποτελείται από δυναμικές και συγκλίνουσες οικονομίες και με κατανομή του εισοδήματος που είναι κοινωνικά αποδεκτή.
- Στενή συνεργασία σε συγκεκριμένους τομείς όπως βιομηχανία, έρευνα και χρηματοδότηση. Σε μια περίοδο καμψής στην παγκόσμια οικονομία και ταχείας αλλαγής σ' ολόκληρο τον κόσμο, οι ενδείξεις της αγοράς αυτές καθεαυτές δεν αρκούν για να επιτευχθεί ο συντονισμός που απαιτείται για την ανάκτηση της χαμένης ανταγωνιστικότητάς μας.
- Για τη σύγκλιση των οικονομιών μας, απαιτείται τόσο μεταφορά πόρων όσο και δημιουργία κατάλληλων οργάνων για τη διάδοση των νέων τεχνολογιών σε όλα τα μέρη της Κοινότητας. Η ανταλλαγή πληροφοριών και γνώσης μπορεί ακόμα να βοηθηθεί από τη σύναψη προγραμματικών συμφωνιών.
- Μόνο μια ανάκαμψη στην Ευρώπη θα μείωνε το κοινωνικό κόστος της ανεργίας στις χώρες μας. Αποτελεί προϋπόθεση για μια καινούργια σχέση μεταξύ βορρά και νότου. Ο τρίτος Κόσμος δεν μπορεί να περιμένει επ' άπειρον πότε η Ευρώπη θα βάλει τάξη στο σπίτι της.

- Τα ευρωπαϊκά όργανα πρέπει να αναμορφωθούν με τρόπο ώστε η ευρωπαϊκή συνεργασία να διευρυνθεί όσο το δυνατόν περισσότερο. Μια τέτοια συνεργασία θα πρέπει να περιλάβει τις χώρες της βόρειας και κεντρικής Ευρώπης και ενδεχομένως της ανατολικής Ευρώπης.

Πιστεύουμε ότι αν δεν επιτευχθεί μια αναμόρφωση των οργάνων της Κοινότητας, η ΕΟΚ μελλοντικά θα βρεθεί σε αδιέξοδο.

Το θέμα είναι αν μια τέτοια αναμόρφωση θα επιτευχθεί ομαλά στις διασκέψεις της Αθήνας και του χρόνου στο Παρίσι και το Δουβλίνο κάτω από συνθήκες της κρίσης που θα προκληθεί αν ακόμα μια φορά αναβάλουμε το όλο θέμα.